

УДК 338.1

Лариса Радкевич

к.е.н., доцент кафедри маркетингу

Нікіта Савельєв

магістр кафедри маркетингу

НУ «Одеська політехніка»

larisa.radkevich@gmail.com

ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ ЯК ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

ВЫЗОВЫ И ВОЗМОЖНОСТИ ОНЛАЙН ОБУЧЕНИЯ КАК ИННОВАЦИОННОГО ПРОЦЕССА В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ

CHALLENGES AND OPPORTUNITIES OF ONLINE LEARNING AS AN INNOVATIVE PROCESS IN A PANDEMIC

Всесвітня криза, яка почалась з колапсу багатьох економічних систем світу, вже протягом довгого часу демонструє те, як людство спромоглося адаптувати або ні свої звички до нових реалій сьогодення.

Однак, неготовність до викликів, які поставила перед суспільством пандемія COVID-19, також продемонструвала, як може бути складно швидко реорганізувати процеси та комунікації у навчальних закладах. Аби домогтись результату та повноцінно запустити систему он-лайн навчання (електронну навчальну систему, яка у європейських ВНЗ існувала ще задовго до розповсюдження COVID-19), багато з українських ВНЗ мали витрати цілий семестр, аби остаточно налаштувати взаємодію студентів та викладачів на просторах мережі Інтернет. Проте, можна стверджувати, що он-лайн навчання, яке ще в минулому році звучало для багатьох як щось незрозуміле, набуло рис основного виду взаємодії між студентами та викладачами, між учнями та вчителями.

З точки зору впливу COVID-19 на економічні системи “за останні пару місяців картина стала менш похмурою, але ми все ще прогнозуємо найгіршу глобальну рецесію після Великої депресії. Ми очікуємо падіння показників економічного зростання до "мінус" 4,4% цього року. Попри те, що в наших прогнозах є величезна доля невизначеності, ми все ж передбачаємо часткове й нерівномірне відновлення у 2021 році”[1].

В Україні, як і в інших країнах світу, вже сьогодні можна проаналізувати процеси та зробити висновки щодо викликів та можливостей онлайн навчання у економічних системах. Отже, виклики можна розподілити на довгострокові та короткострокові.

До довгострокових можемо віднести:

1. Відсутність високошвидкісного інтернет-зв'язку у малорозвинених країнах.

Відсутність взаємодії освітян “face to face” має особливий вплив на навички школярів. У малорозвинених країнах, немає стабільного інтернет-зв'язку, тому вчителів не можуть проводити відео-заняття на таких платформах як “Zoom”, “Skype” або “Google Meets”. Саме тому викладачі використовують “Facebook” для того, щоб відправляти матеріали школярам на само-опрацювання та перевіряти успіхи дітей завдяки онлайн-тестам [2]. Вже сьогодні малеча набуває досвіду “самонавчання”, базової сходинок для вступу у ВНЗ. У довгостроковій перспективі це може вплинути та деформувати застарілі методи навчання у вищих навчальних закладах (більш детально цей процес реформування я розгляну далі). Зворотній бік полягає ще й у тому, що держава має інвестувати у розвиток інтернет-пенетрації в країні.

2. Відсутність студентських заходів, що покликані створювати спільноту у рамках певного ВНЗ.

Спілкуючись з викладачами українських ВНЗ, необхідно звернути увагу на те, як субтильно вони відносяться до створення так званого “колективу” студентів або спільноти, усіляко підштовхуючи освітян до створення соціальних груп зі своїми традиціями та цінностями [3]. Проте, дана функція “соціалізації” стає під загрозу під час онлайн навчання. Це може мати незворотній вплив на створення кластерів знань у суспільстві.

До короткострокових викликів можна віднести:

1. Скорочення платоспроможності студентів у багатьох країнах світу.

Студенти, чия діяльність, під час навчання у ВНЗ, переважно пов'язана із працевлаштуванням у сфері швидкого харчування не мають змогу працювати під час локдаунів. Наслідком цього є неможливість відкладати кошти на навчання. На мою думку, саме це може стати початком розвитку кредитування освітян, як у комерційних банках, так і у державних [3].

2. Стагнація студентських містечок.

Економічна стагнація малого бізнесу у містах, де основна діяльність підприємств направлена на задоволення потреб студентів очної форми навчання.

3. Спад кількості іноземних студентів.

Через невизначеність у освітньому процесі закордоном, студенти приймають рішення пропустити семестр навчання у зарубіжному ВНЗ. Ціна навчання іноземних студентів у три рази вища за ціну студентів-резидентів країни. Це може завдати нищівних економічних наслідків для вищих учбових закладів світу [2].

Поряд з цим пандемія спричинила не тільки виклики у сфері он-лайн навчання, але й сформувала нові можливості, які теж можна визначати у довгостроковій та короткостроковій перспективі.

Так, найбільш яскравими довгостроковими можливостями он-лайн навчання стали:

1. Діджиталізація старшого покоління.

Для того, щоб он-лайн навчання стало можливим, необхідно було розвинути навички інтернет-грамотності вчителів, викладачів та людей старшого віку. Саме це може стати початковою точкою становлення попиту на електронні послуги у

старшої групи людей (від покупок у соціальних мережах до електронних послуг держави).

2. Реформування освітньої системи.

Перші два роки у ВНЗ студенти навчаються обробляти інформацію, аналізувати наукові тексти, надавати висновки до прочитаного матеріалу, тобто мова йде про посилення складової самонавчання. Як зауважено раніше, завдяки он-лайн-школам, які привчають дітей самостійно читати та виконувати завдання, ці початкові етапи у ВНЗ стають не потрібні.

Саме тому вищим навчальним закладам нової ери необхідно змінювати свій підхід у взаємодії зі студентами. На нашу думку, ВНЗ другої чверті 21 сторіччя має бути ХАБом наукових дискусій, місцем, куди вступають свідомі люди, що ставлять перед собою ціль набуття знань та примноження суспільного блага.

До короткотермінових можливостей можна віднести:

1. Розвиток бібліотек та освітніх хабів.

Зараз, як ніколи, люди шукають спокій і тишу, щоб мати можливість повчитись або попрацювати. Саме міські бібліотеки та хаби, можуть задовольнити попит та залучити інвестиції для реновації приміщень, аби ефективно монетизувати вищеназваний попит з боку клієнтів.

2. Підвищення продажів гаджетів для навчання. Діджиталізація молоді.

Он-лайн навчання спонукає все більше студентів і школярів купляти гаджети для освіти. Вже з першого класу учні знайомляться з технікою. Саме тому необхідно навчити дітей вже з дитячого садочка, як правильно користуватися смартфонами та планшетами.

3. Спад кількості студентів, що вступають у зарубіжні ВНЗ.

Українські студенти, які ще вчора мали намір вступати до зарубіжних ВНЗ, сьогодні відмовляються від цього через невизначеність у освітньому процесі закордоном. Саме тому, кількість потенційних студентів може зрости вже цього року. Це має бути поштовхом для національних учбових закладів проаналізувати та імплементувати іноземний досвід в систему освіти, який так привертає увагу українських студентів.

Саме тому, у висновку, можна сказати, що неготовність суспільства до викликів пандемії була головним рушієм у кардинальній зміні методів навчання, особливо в Україні. Є передумови, що система освіти в Україні продовжить працювати над реалізацією можливостей, які відкриваються перед державою і нами, як її громадянами.

Література

1. Unequal access to remote schooling amid COVID-19 threatens to deepen global learning crisis // <https://www.unicef.org/press-releases/unequal-access-remote-schooling-amid-covid-19-threatens-deepen-global-learning>
2. Щур М. Якою буде вища освіта після COVID-19? У США та Британії університети несуть багатомільйонні збитки // <https://www.radiosvoboda.org/a/vyshcha-osvita-pislia-koronavirusu/30655858.html>
3. Пільговий кредит на освіту // <https://minjust.gov.ua/m/pilgoviy-kredit-na-osvitu>